

(S) (E)

TRACTATUS
THEOLOGICUS.

In Tertiam Partem
DIVI THOMÆ AQUINATIS.
DE INCARNATIONE.

Angelicus Doctor considerationi virtutum, ac viti-
orum, quam secun-
da parte absolvit,
subjungit in tertia
parte tractationem
de Christo, à quo
omnium virtutum
remedia efficacissima,
& omnium viti-
orum remedia efficacissima,
nobis obve-
niunt. Tria autem in hac parte profequi-
tur. 1. agit de Christo Salvatore, & SS.
Incarnationis ejusdem mysterio. 2. de sa-
cramentis. 3. de fine animæ immortalis,
seu statu ejusdem post mortem. Noster mo-
dò de primo est labor, seu de Christo Re-
demptore, atque de ejusdem SS. Incarna-
tione tractatus: cujus objectum attribu-
tionis est Verbum incarnatum; hoc enim
primariò consideratur à nobis, & in ordi-
ne ad istud etiam alia attinguntur, de qua
re vide dicta *tr. de virt. Theol. n. 32.* De re-
liquis autem, quæ ulterius S. Doctor ter-
tia parte tradere pergit, vel in alijs tracta-
tibus agemus, vel alijs doctoribus expo-
nenda relinquemus. Dicemus autem in
hoc tractatu, de essentia, & existentia in-
carnationis, ejusque causis: inde de intel-
lectu creato, itémque voluntate creata
Christi Domini, sive de ejus scientia, li-
bertate, & gratia. Scire ista vel maximè
debet sacerdotes, utpote Christi ministros,
ne, dum in sermonibus ad populum de Ca-
pite suo loqui volunt, sæpe turpiter hallu-
cinentur.

DISPUTATIO I.

De Essentia, & Existentia Incar-
nationis.

2. **V**Ox *Incarnatio* per synecdo-
chen accipitur, seu, ut intel-
ligatur ex parte totum; ne-
que enim tantum carnem hominis, sed &
animam, coëamque hominis naturam, Chri-
stus assumpsit: attamen juxta modum lo-
quendi Scripturarum, per modò dictum.
R.P. Ant. Anst. Theol. Tom. II

tropum sæpe *caro* pro toto hominè accipi-
tur. Sic dicitur *Gen. 6. v. 12. Omnis quip-
pe caro corruerat viam suam. & Luca 3.
v. 6. Videbit omnis caro salutare DEL.* Eo-
dem autem in sensu dicitur *Joan. 1. v. 14.
Et Verbum caro factum est.* Potius autem
hoc mysterium à carne, quam ab anima,
denominatur; quia, ut advertit Gormaz
de incarnat. n. 1. caro patentius significat
exinanitionem Filij DEL, de qua Paulus *ad
Philippens. 2. v. 7. Semetipsum exinanivit
formam servi accipiens:* itémque infirmi-
tatem humanam, quam assumere dignatus
est DEUS.

Vocatur hoc mysterium etiam *adven-
tus, descensus, missio, & œconomia Verbi:*
sed, ut habet Valentia *tom. 4. disp. 1. g. 1.
punct. 1.* magis usitatum est vocabulum *in-
carnatio:* quod si hæreticis ut minus La-
tinum displicet, non displicuit SS. Patri-
bus, Latine lingue optimè gnaris, ut S. Au-
gustino *l. 10. de civit. c. 24. & 29.* & alijs
à Valentia *ibidem* citatis: sed & omnibus
nationibus, ac linguis usitatum est, sæpe
novis rebus novanomina imponere. Necre-
fert, quòd hæc vox in Scripturis non rep-
riatur; utique enim licuit Ecclesie, ad rem
pro varietate temporum melius explican-
dam, novam etiam, & necdum in Scriptu-
ris expressam vocem adhibere; certè id jam
fecerunt antiquissimi Patres, quibus assur-
gere debent novelli hæretici.

QUÆSTIO I.

De Essentia, & Possibilitate Incar-
nationis.

ARTICULUS I.

An sit possibilis Incarnatio, vel an sit
contraria lumini naturæ.

3. **Q**uæstio hæc institui potest vel
de incarnatione universaliter,
seu metaphysicè accepta: vel
particulariter, aut potius individualiter, &
physicè sumpta. Primo modo accepta in-
carnatio tantum significat, DEUM (præ-
scindendo, an sit trinus in personis, an
tan-

tantum unus) esse unitum humanæ naturæ: at verò incarnatio in secundo sensu, seu individualiter sumpta, sive prout Catholici credimus, eam contigisse, significat, secundam Personam Deitatis assumpsisse naturam humanam, quin eam assumpserit prima, vel tertia Persona: atque adeo involvit totum mysterium SS. Trinitatis; sic enim loquitur Concilium Toletanum XI. in confessione fidei. *De his tribus Personis solam Filij Personam pro liberatione humani generis hominem verum sine peccato, de sancta, & immaculata Maria Virgine, credimus assumpsisse, de qua novo ordine, novaque natiuitate est genitus.* Unde incarnatio rectè definitur *Divina natura cum humana in eadem hypostasi, seu personalitate conjunctio: seu unio hypostatica Verbi Divini cum natura humana.*

4. Dico. Mysterium incarnationis possibile est, & nullatenus contrarium lumini naturæ. ita Catholici omnes. Et quidem possibilitas ista efficaciter probatur ex fide, ex qua, ut infra videbimus, habetur, Christum esse ipsum Verbum incarnatum, seu DEUM, & hominem, adeoque incarnationem actu existere, & consequenter possibilem esse. Quanquam autem, ut i. infra dicemus, naturali lumine hæc possibilitas cognosci non possit, tamen non ideo est lumini naturali contraria: sicut nec eidem contrarium est mysterium SS. Trinitatis, quod eodem modo incognoscibile est; nam lumini naturali (quod est participatio sapientie Divinæ) nihil verum potest esse contrarium; aliàs enim participatio esset difformis illi, quod participatur.

Confirm. Vel incarnatio Verbi esset contra lumen naturæ, aut rationis ut sic: vel esset contra lumen naturæ, aut rationis ut limitatum: neutrum potest dici: ergo. prob. mi. non est contra lumen rationis ut sic; nam etiam lumen Divinum est aliquod lumen rationis, & huic incarnatio contraria non est: non est contra lumen rationis ut limitatum; quia incarnatio non est contra, sed supra hoc lumen; limitatio enim intellectus creati facit, ut non possit hoc lumen se extendere ad mysteria Divina, quæ longè sunt supra ejus captum: imò ipsum lumen naturæ docet, DEUM esse ens, quod creatura capere nunquam possit.

5. Ob. 1. Si Verbum uniretur humanitati, deberet mutari: sed Verbum, utpote DEUS, mutari non potest: ergo. prob. maj. Verbum unitum se haberet intrinsicè aliter, atque haberet novam denominationem intrinsicè; esset enim homo, quod prius non erat: ergo mutaretur. Confirm. 1. Verbum transiret à privatione unionis ad habitum: hoc est mutari: ergo. Confirm. 2. Humanitas Christi saltem esset in statu violento; quia careret propria subsistentiâ: hoc videtur absurdum: ergo.

Resp. In hoc utique stat difficultas hujus mysterij universaliter sumpti, quæ excedit quidem captum humanum, non tamen est contraria lumini rationis; unde

neg. maj. ad prob. dist. antec. Verbum haberet se aliter intrinsicè, & haberet novam intrinsicè denominationem, ita, ut melioraretur, vel deterioraretur. neg. antec. ita, ut hoc non fieret. conc. ant. & neg. conseq. Ad 1. confirm. neg. maj. privatio enim est negatio formæ in subiecto capaci: Verbum autem non est subiectum capax formæ; quia omnis forma reddit subiectum, vel melius, vel deterius; unde Verbum etiam non est capax privationis.

6. Unio autem hypostatica non est intrinsicè per modum formæ, Verbo tanquam subiecto; cum Verbum non possit esse subiectum; hoc enim significat aliquid perfectibile. Neque tamen etiam potest dici unio illa extrinsecè Verbo; cum Christus verè sit physicè homo, & DEUS, atque Verbum, non tantum moraliter affectivè, seu extrinsecè, sed physicè intrinsicè, seu per unionem physicè intrinsicè sit unitum humanitati: attramen ita, ut hæc unio Verbum, nec melius, nec deterius reddat, adeoque istud non mutet. Et hic modus essendi intrinsicè est specialis huic mysterio ob ipsam infinitam DEI perfectionem; hine quamvis in creatis finis unionis physicæ sit, ut se mutuò extrema perficiant, vel unum saltem alterum, tanquam subiectum, hic tamen non est finis unicus, & essentialis unionis physicæ ut sic: sed finis huius est totum complexum extremorum unitum, vel totum compositum inde resultans.

Ad 2. confirm. neg. ma. Humanitas Christi non est in statu violento; nam utique defectus subsistentiæ propriæ plusquam sufficienter compensatur Personalitate Divina: sic non patiuntur violentiam Beati in cælo, etsi careant beatitudine naturali; cum habeant supernaturalem. Quamvis autem Verbum non supplet defectum subsistentiæ humanæ creatæ, faciendo formaliter id, quod faceret subsistentia humana creatæ, sufficientissimè tamen eum defectum supplet, faciendo id eminenter, seu conferendo aliquid melius.

7. Ob. 2. Si DEUS in tempore de novo aliquid cognosceret, vel vellet, mutaretur: ergo etiam mutatur, si de novo ipsi aliquid uniat. Confirm. Hæc unio Verbo affert novam perfectionem, scilicet posse mereri, & condignè satisfacere: ergo per eam Verbum perficitur, adeoque mutatur. Resp. neg. conseq. Ut dixi *tr. de DEO à n. 521.* a. DEUS DEI contingentes sunt adæquatè ipsi intrinsicè, & identificati, adeoque, si DEUS de novo aliquid cognosceret, de novo a. DEUS ei identificaretur: qua ratione utique mutaretur. Qui admittunt complementum extrinsecum, negant, DEUM aliquid de novo intrinsicè recipere: quo posito clarum est, eum nunquam mutari.

Ad confir. Vel argumentum loquitur de DEO ut incarnato, hoc est, de Christo: & nego suppositum; quia Christus potest novam perfectionem recipere, non in natura Divina, sed in humana: vel loquitur de DEO, seu Divinitate præcisè, aut seorsim

spektata: & neg. ant. nam neque post unionem potest ipsa Divinitas mereri, vel satisfacere: sed tantum se ipsam communicando tribuit actionibus creatis eam dignitatem, & vim infinitam merendi, & satisfaciendi: hanc autem dignitatem, aut vim, jam habuit antecederet ad unionem: applicatio autem, ut ita loquar, dignitatis (si sit in unione, de quo infra) non est perfectio adveniens DEO: sed est perfectio adveniens actionibus, vel humanitati Christi.

8. Ob. 3. DEUS, vel Verbum, deberet esse pars Christi: item Verbum deberet esse forma, respectu humanitatis tanquam subiecti: sed hæc sunt imperfectiones: ergo. Confirm. 1. DEUS deberet moveri mota humanitate; quia motu uno, movetur etiam alterum unitum, e. g. anima movetur motu corpore: sed hoc iterum est imperfectum: ergo. Confirm. 2. Deberet saltem unio DEUM unire, modò in hoc, modò in alio loco: hoc non videtur admittendum: ergo.

Resp. neg. ma. Verbum non esset pars; quia per hanc intelligitur aliquid perfectibile à comparte, & aliquid minus composito: quæ DEO non conveniunt; unde à Theologis Verbum vocatur *terminus intrinsicè*, & non pars. Pariter Verbum non est forma strictè in sensu philosophorum (nam in aliquo sensu latiore est forma juxta Apostolum *ad Philipp. 2. v. 6. Qui, cum in forma DEI esset*) per formam enim strictè dictam intelligunt philosophi partem perfectibilem, & complebilem: imò forma substantialis est constitutum naturæ, cujus est forma: quod etiam non convenit Verbo respectu humanitatis. Sed neque Verbum est causa materialis; quia unio ex ipso non educitur.

9. Ad 1. confir. neg. ma. Ratio addita esset vera, nisi jam alterum unitum esset in loco, quo per motum defertur prius, sicut tamen DEUS ratione immensitatis jam est ubique. Sic neque debet unum unitum esse ubique, ubi est alterum; nec enim debet ubique esse humanitas Christi, ubi est Verbum: sicut non debet ubique esse pes, ubi est anima ipsi unita. Ad 2. confir. quomodo ergo unio unit animam, & corpus, modò in hoc, modò in alio loco? in forma. neg. mi. Nec est paritas cum cognitione, quæ non potest, modò hoc, modò illud representare; nam cognitio essentialiter respicit objectum: non autem unio locum. Quodsi velis dicere, unionem hypostaticam debere, modò unire hanc virtualitatem immensitatis DEI, correspondentem loco A, & postea aliam, correspondentem loco B, negatur suppositum, seu negatur, dari tales virtualitates, sive quasi partes immensitatis, virtualiter distinctas.

10. Ob. 4. Uniri est pati, seu perfici: ergo repugnat DEO. Confirm. 1. DEO nihil potest addi: ergo nec uniri. Confirm. 2. DEUS non potest uniri supposito creato: ergo nec naturæ creatæ. Confirm. 3. DEUS, & homo, infinite distant, adeoque non datur inter eos proportio: sed inter unibilia

debet dari proportio: ergo. Confirm. 4. Forma hirci, & forma cervi, magis inter se conveniunt, quàm DEUS, & homo, & tamen non possunt invicem uniri: ergo minus possunt uniri homo, & DEUS. prob. ant. aliàs daretur hircocervus, qui juxta omnes est Chimera: ergo.

Resp. dist. ant. uniri ut sic est perfici. neg. antec. uniri recipiendo unionem tanquam ejus subiectum, saltem informationis. conc. ant. & neg. conf. non enim DEUS recipit in se unionem, tanquam ejus subiectum. Ad 1. confirm. dist. iterum ant. DEO nihil potest addi, quod in ipso tanquam in subiecto recipiatur, vel quo ipse perficiatur, aut deterioretur. conc. ant. nihil prorsus potest addi, etiam si per illud non perficiatur &c. neg. ant. & conf. Ad 2. confirm. neg. conf. Suppositum, præter naturam, vel dicit negationem unionis cum ente perfectiori: & est evidens, quòd hæc negatio in nostro casu non possit dari, consequenter neque suppositum uniri DEO: vel suppositum dicit modum quandam, essentialiter exclusivum unionis cum alio: & iterum est clarum, non posse, stante eo modo, humanitatem Verbo uniri: nihil horum datur in unione cum sola natura. Sed de hoc pluribus infra.

11. Ad 3. confirm. disting. ma. DEUS, & homo distant infinite entitative. conc. ma. in ordine ad unionem. neg. ma. & dist. mi. debet inter unibilia dari proportio entitativa, seu in essentia. neg. min. in ordine ad unionem. conc. mi. & neg. conseq. Debet tantum dari aliqua proportio obediencialis, ut humanitati non repugnet, elevari ad subsistentiam Divinam, itaque, ut humanitas sit perfectibilis, & Verbum perfectivum. Ad 4. confir. neg. 2. p. ant. ad prob. disting. ant. daretur hircocervus in eo sensu, in quo censetur implicare. neg. ant. in alio sensu. conc. ant. & neg. conf. Non repugnat, in una materia mediate inter se uniri formam hirci, & formam cervi; quia non repugnat, eandem materiam supernaturaliter informari duabus formis substantialibus, ut suppono ex philosophia: quo casu duæ ex bestiarum videntur convenire in unum tertium suppositum: & tunc fortè etiam dabitur inter eas communicatio idiomatum, & hircus poterit dici cervus, & vicissim cervus dici hircus: nisi fors quis contendat, communicationem idiomatum non dari, nisi inter duas naturas completas, in eodem supposito: quod tamen fors gratis diceretur; nam certè propter duas formas accidentales in eodem supposito dicitur: *Hoc album est dulce.* Sed quidquid de hoc sit, de quo iterum *n. 131. & 182.* censetur tantum implicare hircocervus per identitatem talis, ita, ut forma hirci identificetur formæ cervi: & sic etiam non possunt per incarnationem Divinitas, & humanitas inter se identificari.

4 **Tractatus IX. Disputatio I. Questio I. Articulus II.**
ARTICULUS II.

An Incarnatio sit naturaliter cognoscibilis.

12. **D**ico 1. Mysterium incarnationis metaphysicè sumptum, non potest ab intellectu creato, solis viribus naturæ relicto, demonstrari, imò nec positivè probari possibile. ita ferme omnes Theologi apud Gormaz, de incarn. n. 6. Prob. conclusio in primis pluribus textibus Scripturæ: sic ad Ephes. 3. v. 9. vocatur oeconomia incarnationis *dispensatio sacramenti absconditi à seculis in DEO*, & ad Coloss. 1. v. 26. dicitur *mysterium, quod absconditum fuit à seculis, & generationibus*. Adde SS. Patres, ex quibus S. Ambrosius in 1. Cor. 2. c. 6. (vel quisquis est auctor illorum commentariorum) ait: *Abscondita est ergo DEI sapientia, dum non in verbis, sed in virtute est, non humana ratione possibilis, sed spiritus efficaciam credibilis*: & Concilium Toletanum XI. in confessione fidei: *Qui partus Virginis, nec ratione colligitur, nec exemplo monstratur. Quod si ratione colligitur, non erit mirabile: si exemplo, non erit singulare*. Plura vide apud Lugonem de incarnat. disp. 1. sec. 1. n. 1.

Prob. concl. 2. Ratione. Intellectus creatus non invenit in toto ordine naturæ, rationes evidentes, aut positivè probabiles, ex quibus possit inferre, ens infinitum, & simpliciter perfectissimum, posse absque intrinseca sui mutatione, uniri intrinsece, & physice, enti finito in unitatem personæ: sed hoc requiritur ad mysterium incarnationis metaphysicè sumptum: ergo. ma. prob. omnia, quæ intellectus naturaliter cognoscit uniri, videt semper mutari, hoc est, perfici, vel deteriorari: imò intellectus, sine captivitate sui, vix potest assentiri, quod physice unita non mutuo perficiantur: ergo.

13. Dixi: *demonstrari, vel positivè probari*; nam, ut Gormaz de incarnat. n. 10. & Cardinalis de Lugo de incarnat. disp. 1. lect. 1. n. 3. tradunt, potuit intellectus creatus de possibilitate hujus mysterii, metaphysicè sumpti, naturaliter habere aliquam suspensionem; potuit enim cognoscere, DEUM esse simpliciter infinite perfectum, imperfectibilem, & immutabilem: itemque plura posse facere, quam creatura possit capere, juxta illud S. Augustini ep. 3. ad Volusianum ante medium: *Demus, DEUM aliquid posse, quod nos fateamur investigare non posse*. Ex primo posset inferre, vel saltem suspicari, quod DEUS, licet uniretur alteri, tamen non esset periclitandus: ex altero posset inferre, aut saltem suspicari, quod DEUS possit producere talem unionem, quam nos capere non possimus: quæ sufficerent ad suspensionem de possibilitate hujus mysterii habendam, quamvis fortè eam nemo habuisset. Non tamen ideo potuisset intellectus creatus absolute inferre, ne probabiliter quidem, eam unionem esse possibilem.

14. Confirm. Intellectus humanus cognoscit DEUM, & humanitatem, Angelicus intellectus cognoscit etiam subsistentiam Divinam, & creatam: item, si subsistentia crea-

ta est tantum aliquid negativum, cognoscit, eam aliud non esse, quam negationem unionis cum ente perfectiori: si autem subsistentia ista est aliquid positivum, cognoscit ista unionem subsistentia cum natura: adeoque potest intellectus creatus, saltem Angelicus, suspicari, an non subsistentia Divina possit uniri naturæ creatæ (cum natura creata ratione sui non evidenter excludat unionem cum altero perfectiore) & sic illam negationem unionis tollere: vel, si subsistentia creata sit aliquid positivum, potest suspicari, aut dubitare, an non subsistentia Divina possit supplere munus subsistentiæ creatæ: quod idem est, ac Personam Divinam uniri humanitati.

Itaque intellectus creatus habet de hoc mysterio species sufficientes ad suspicandum; unde paritas hic institui non potest cum aliis, de quibus, cum intellectus creatus nullas omnino species habeat, suspicari nullatenus potest. Addit Gormaz de incarnat. n. 12. posse *evidenter negativè demonstrari* possibilitatem hujus mysterii: per quod tamen aliud non intelligit, quam posse monstrari, quod hoc mysterium non sit evidenter impossibile, sed possit rationibus in contrarium aliquis solutio reponi, vi cuius ostendatur, eas non esse evidentes. Et hoc utique potest naturaliter intellectus creatus ostendere ex iis, quibus probavimus n. 4. quod mysterium hoc non sit contra lumen rationis, item ex solutione objectionum data n. 5.

15. Dico 2. Incarnationem physice, seu individualiter sumptam, non potest intellectus creatus naturaliter, & sine sui captivitate, etiam tantum suspicari possibilem. ita Gormaz de incarn. n. 14. & Cardinalis de Lugo de incarnat. disp. 1. sec. 1. n. 5. ubi docet, mysterium ita acceptum, naturaliter nullo modo esse cognoscibile. Prob. conclusio. Incarnatio in hoc sensu accepta, includit mysterium SS. Trinitatis, ut explicatum est n. 3. sed hoc intellectus creatus, naturaliter, seu viribus suis relicto, nequit suspicari possibile: ergo. prob. mi. in primis intellectus creatus ex rebus creatis tantum agnoscit DEUM ut unum, non verò ut trinum, nec datur ei ulla ansa suspicandi, eum simul esse trinum: dein principium illud: *Quæcumque sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se*: intellectum viribus suis relicto, ita obruit, ut nec suspensionem de opposito concipere possit, prout experientia satis docet: & certè nemini, nisi fide nostra instructo, vel intellectum captivanti, incidit suspicio in oppositam: ergo.

16. Dixi: *sine sui captivitate*; nam, si quis velit naturaliter captivare suum intellectum, in gratiam alicujus alterius creaturæ, asserentis, hoc mysterium physice sumptum esse possibile, & sic naturaliter talis creaturæ dicto fidei adhibere, non video, cur id facere nequeat; sicut enim quis posset, naturaliter assentiri falso, e. g. rusticus credendo quaternitatem in DEO; quia hoc parochus dicit, quo casu naturaliter captivaret intellectum in gratiam parochi: ita non

An Incarnatio sit naturaliter cognoscibilis.

5 **ARTICULUS III.**

Solvuntur Objectiones.

19. **O**B. 1. contra 1. conclus. Evidens est, DEUM omnia posse, in quibus non ostenditur evidens implicantia: sed non ostenditur evidens implicantia in incarnatione Verbi: ergo. Confirm. 1. Evidens est, DEUM aliquid posse, quod creatura capere non potest: ergo etiam evidens est, eum posse producere unionem hypostaticam. Confirm. 2. Potest naturaliter argumentis contrariis reddi solutio positiva: sed hæc est saltem argumentum probabile: ergo naturaliter probari potest possibilitas incarnationis. Confirm. 3. Naturam humanam esse separabilem à negatione unionis cum ente perfectiori, est prædicatum identificatum naturæ: ergo naturaliter cognoscitur ab Angelo, eam naturam comprehendente: ergo ab hoc naturaliter cognoscitur, posse eandem naturam uniri enti perfectiori, adeoque etiam DEO: ergo naturaliter cognoscitur, mysterium hoc esse possibile.

Resp. neg. ma. licet enim non possit ostendi in aliqua re implicantia evidenter, modò ea ostendatur probabiliter, jam non est evidens, DEUM posse illam producere. Quodsi apparenter sit magna implicantia (qualis est in nostro casu, in quo, ardentia sola ratione naturali, DEUS, apparenter saltem, deberet mutari, & non mutari) tunc, neque est positivè probabile, DEUM eam rem posse producere. Quin imò principium illud: *Non implicat: ergo est possibile*: si in hoc sensu sumatur: *Non apparet implicantia: ergo non datur*: vix tantum valet, ut ex eo possit inferri iudicium probabile: sed, omisso etiam, quod plus valeat, tamen nil valet in nostro casu, in quo datur magna implicantia apprensus.

Ad 1. confirm. conc. ant. neg. conf. Etiamsi DEUS non posset producere unionem hypostaticam, tamen adhuc multa posset producere supra captum creaturæ; cum enim Angelo etiam perfectissimo, ad summum debeatur cognitio omnium naturalium in hoc universo, non autem cognitio omnium, quæ in alijs universis possibilibus DEUS operari posset: adhuc in ordine naturæ, saltem in alijs universis, DEUS multa posset producere supra captum cuiuscunque creaturæ, etiamsi poneretur, non posse producere incarnationem.

20. Ad 2. confirm. dist. ma. potest argumentis contrariis reddi solutio positiva, hoc est, quæ positivè probat, assumi in argumento falsum. neg. ma. potest reddi tantum aliquoties solutio solutio, seu tantum talis, quæ præcisè sufficiat, ad negandam evidentiam contrariorum argumentorum. conc. ma. & dist. sic mi. neg. conf. Nec dicas, illis argumentis dari solutionem, quæ positivè probat, DEUM non mutandum per unionem, & consequenter probat assumi falsum.

non videtur, cur non possit aliquis etiam credere, vel, quod adhuc minus est, suspicari, captivando naturaliter intellectum suum, in obsequium alicujus creaturæ dicentis, hoc mysterium, metaphysicè, vel physice sumptum, esse possibile.

17. Dico 3. Non potest intellectus creatus, solis viribus naturæ relicto, sine facta revelatione, certò cognoscere mysterium incarnationis jam factum, saltem prout defacto contigit. ita Theologi communiter contra Scotum. Conclusio probatur iisdem argumentis, quibus probatur, Angelos non posse naturaliter cognoscere supernaturalia, qua de re egi tract. de Angelis n. 70. Scilicet mysterium hoc est omnino supernaturale quoad substantiam: ergo transcendit omnem ordinem naturæ: ergo etiam ejus intelligibilibus passiva, eidem identificata, transcendit eundem ordinem naturæ, seu naturalem intellectivitatem. Confirm. 1. Principium illud: *Quæcumque sunt eadem uni tertio &c.* vehementissimè resistit omnibus rationibus naturalibus: & intellectui, naturæ viribus relicto, videtur, quod etiam se extendat ad DEUM: ergo impedit assensum naturalem certum de hoc mysterio.

18. Dixi: *sine revelatione*; nam si quis assentiatur revelationi per actum naturalem, non formaliter, sed tantum adhærive, & extrinsece certum (de quo egimus in tract. de virt. Theol. n. 509. & quali aliquando assentiuntur hæretici, qui non eliciunt actum supernaturalem fidei Theologica) potest mysterium incarnationis certò cognoscere: & sic hoc cognoscere hæretici: plures etiam sic explicant illud Jac. 2. v. 19. *Et demones credunt, & contremiscunt*: ajuntque, demones cum tremore credere mysterium incarnationis; eoque recordentur revelationis sibi factæ in caelo, de Christo venturo: quam ipsis factam plures Theologi docent, qui in hoc peccatum Angelorum constituent, quod exciuro Homini-DEO, aut humanitati suo tempore unienz Verbo (quæ unio olim futura ipsis revelata fuerat) noluerint se submittere.

Docent itaque isti auctores, quod, cum demones hujus revelationis recordarentur, scirèntque, se propter illam suam superbam inobedientiam esse damnatos, postea etiam viderent miracula Christi, habuerint saltem sub mortem Christi cognitionem adhærive certam de ejus Divinitate, & consequenter de hoc mysterio. Hæc tamen certitudo orta non est ex motivis purè naturalibus, sed ex fundamento supernaturali, naturaliter aliquo modo cognito. Miracula autem sola, licet admittatur, ea potuisset causare in creaturis, e. g. Angelis, cognitionem probabilem de Divinitate Christi, non tamen potuerunt causare cognitionem certam; cum miracula illa omnia potuisset purus homo facere, per speciale DEI assentiam, ut Christus Dominus ipsemet docet Joan. 14. v. 12. *Qui credit in me, opera, quæ ego facio, & ipse faciet, & majora horum faciet.*

falsum; nam retorquetur argumentum; eodem enim modo probaretur, DEUM non mutari, etsi de novo aliquid cognosceret; quia DEUS nec per actum vitalem perici de novo potest.

Unde probatur quidem ex una ratione naturali, DEUM non mutari: sed simul ex alia apparenter probatur, eum mutari. Scilicet ratione infinitæ perfectionis non mutaretur DEUS, & ratione unionis intrinsicæ receptæ mutaretur, ut saltem videtur intellectui solis viribus naturalibus relicto. Insuper rationibus naturalibus non probatur positivè, falsum esse, quod omne unum perficiatur, & mutetur; quia, si hoc probaretur, probaretur ex eo, quod DEUS immutabilis possit uniri: hoc ipsum autem probari nequit ratione naturali: ergo. Non tamen propterea excluditur etiam suspicio de possibilitate incarnationis; cum enim contradictoria ista non evidentem sequantur, manet locus suspicioni de opposito.

Ad 3. confirm. In primis æquè est prædicatum identificatum naturæ, esse separabilem ab omni substantia creata, modali positiva: ergo patroni illius sententiæ hoc non possunt nobis obijcere. dein dist. ant. naturam esse separabilem est prædicatum identificatum naturæ, respiciens tamen terminum, vel actionem, aut effectum supernaturalem. conc. ant. respiciens terminum, actionem, aut effectum naturalem. neg. ant. & omnes consequentias. Non omnia talia prædicata, identificata naturæ, debet cognoscere etiam cognitio comprehensiva; quia hæc cognitio tantum debet cognoscere naturam, seu objectum, quantum cognoscibile est in ordine ad terminos, vel actiones, aut effectus naturales; unde cognitio comprehensiva non debet cognoscere potentiam, obedientialem objecti ad, nescio quos, effectus supernaturales, sicut nec potentiam insuadendi inadaquatè in visionem beatificam &c.

21. Ob. 2. contra id, quod dicitur Lugo, & Gormaz, citati n. 13. nempe posse saltem haberi suspensionem de isto mysterio. Mysterium hoc in Scripturis vocatur novum, & novissimum: ergo neque potest de eo dari suspicio. Confirm. 1. Sunt aliqua DEO possibilia, quæ homo nec potest suspicari: ergo etiam tale est hoc mysterium; quia istud videtur præ alijs difficile captu. Confirm. 2. S. Ambrosius, & Patres Concilii Toletani citati n. 12. dicunt, hoc mysterium non posse ratione humana colligi possibile: ergo. Resp. conc. ant. neg. consequ. Ille modus loquendi Scripturarum ad summum excludit suspensionem actualem, quæ non adducitur ab his auctoribus: non autem excludit suspensionem tantum possibilem, quæ sola asseritur. 2. respondetur, novum, & novissimum vocari hoc mysterium, physicè, vel individualiter sumptum, de quo neque suspensionem possibilem esse facile admittitur. Ad 1. confir. neg. conf. Illa possibilia debent esse talia, ut creatura nullas habeat de ijs species: de hoc mysterio au-

tem creatura habet aliquas species. vide dicta n. 14. Ad 2. confirm. neg. consequ. Sermo illis Patribus ibi est de assensu positivo probabili: non verò de suspensione tantum.

22. Ob. 3. contra 3. conclus. Luc. 4. v. 41. de Christo dicitur: *Increpans demonia non sinebat ea loqui; quia sciebant ipsum esse Christum*: ergo demones sciebant, Verbum esse incarnatum: non supernaturaliter; quia actus supernaturalis capaces non sunt damnati: ergo naturaliter. Confir. Sibyllæ, quæ fuerunt gentiles, sciverunt hoc mysterium, ut patet ex eorum libris: sed non sciverunt id supernaturaliter: ergo naturaliter. Resp. 1. dist. consequ. hoc est, demones habuerunt veram scientiam de incarnatione. neg. conf. iactantur, se habere scientiam; cum tantam habuerint suspensionem, vel aliqualem probabilitatem, quæ aliquando, late loquendo in communi usu, etiam vocatur aliqua scientia, id est, notitia. conc. consequ. si enim omnino certi fuissent demones de incarnatione jam posita, accedens demon tentator non dixisset Christo *Matth. 4. v. 3. Si filius DEI es, dic, ut lapides isti panes fiant*.

Hæc explicatio traditur à Goneto cum pluribus Thomistis, & à Bernal cum pluribus nostris, apud Gormaz de *incarnat. n. 53.* estque conformis S. Ignatio Antiocheno *ep. ad Philippens.* ubi demonem alloquens ait: *Ignoras tu, quis sit ingenuus, qui omnium rerum scientiam tibi vendicas? At multa te latuerunt, Maria virginitas, & admirandus ille partus*. Eandem explanationem amplectitur S. Thomas 3. p. q. 41. n. 1. ad 1. citatque etiam S. Ambrosium: & sanè iste *L. 4. in c. 4. Luc.* ubi agitur de tentatione Christi, à diabolo facta, ait: *Sed quid sibi vult talis sermonis exorsus: si filius DEI es: nisi quia cognoverat, DEI filium esse venturum, sed venisse per hanc infirmitatem corporis, non putabat*. Certè diabolus tunc nondum videtur certò scivisse, hunc hominem esse simul DEUM.

Responderi potest 2. eam scientiam à demone non habitam fuisse, tantum ex ratione naturali, sed etiam ex revelatione juxta dicta n. 18. Responderi potest 3. eam scientiam foret fuisse philosophicè supernaturalem, de qua *numero sequenti*. Ad confir. neg. mi. SS. Patres communiter volunt, quod eas sacras noticias Sibyllæ hauserint ex revelatione Divina, etque fuerint veræ prophetiæ gentilium. Potest fors etiam dici, eas haussisse suam scientiam ex lectione Sacram Scripturarum, prophetarum &c. nam etiam gentiles legisse Sacram Scripturam, quæ illis temporibus extabat, innegabile est: & S. Augustinus *L. 10. de civitate c. 29.* scribit, se audivisse à S. Simpliciano, Platonium quandam philosophum dixisse, initium Evangelii S. Joannis (utique à se lectum) esse aureis literis conscribendum. & per omnes Ecclesias in locis eminentissimis proponendum.

23. Ob. 4. Judæi, damnati ob negatam Christi-

Christo fidem, cognoscunt modò in inferno naturaliter existentiam incarnationis; quia cognoscunt, se justè fuisse damnatos, adeoque Christum, dum se asseruit Filium DEI, vera dixisse: ergo potest naturaliter cognosci mysterium hoc jam factum. Confirm. Angelus naturaliter cognoscit falsitatem actus Judæi negantis Christum: ergo infert certò, incarnationem dari. Resp. 1. antec. posse in dubium vocari; dici enim posset, actum illum, non quidem Theologicè, sed tamen philosophicè esse supernaturalem, hoc est, connexum cum ente superno; quia status damnationis non excludit ens philosophicè supernaturale, ut patet in igne, qui philosophicè supernaturaliter cruciat spiritus damnatos.

Imò character, tum baptismi, tum ordinis, cum sit indelebilis, manet in damnatis, & tamen est Theologicè supernaturalis, seu, non tantum est quomodocunque connexus cum ente superno, sed etiam per se ordinatus ad vitam æternam, licet in damnatis impediat, quo minus eam attingat. Ex quo deducitur, quòd quidem in statu damnationis, inordinabilis ad beatitudinem, non possit incipere ens Theologicè supernaturale, possit tamen in eo statu perseverare, si non sit principium elicivum actus supernaturalis: quale principium non est character: at tamen sunt habitus virtutum per se infusi, qui propterea etiam ob defectum finis sui in inferno cessant.

24. Res. 2. dist. ant. Judæi illi cognoscunt incarnationem per actum certum certitudine formali. neg. ant. per actum certum certitudine adhasiva. subdist. & hoc ex rationibus purè naturalibus. neg. ant. simul ex revelatione. conc. ant. & neg. consequ. Judæi damnati non ex solo peccato, tanquam ex ratione purè naturali, cognoscunt existentiam incarnationis; quia potuissent peccare ratione conscientia erronea, etiam casu quo non fuisset incarnatio: sed, ut incarnationem cognoscant, debet etiam supponi præcessisse revelatio de Christo, quæ est supernaturalis, eo ipso, quòd habuerit connexionem cum Christo, tanquam composito supernaturali: & hæc revelatio debuit ipsis applicata fuisse per miracula. Ad confir. neg. ant. cum enim ille actus sit falsus, ex respectu ad terminum supernaturalem, quem Angelus naturaliter non cognoscit, etiam non cognoscit naturaliter falsitatem ipsius actus.

25. Ob. 5. Angelus naturaliter cognoscit, humanitatem Christi carere substantiâ propriâ: ergo infert, quòd habeat substantiam Divinam. Confir. Angelus, quia naturaliter cognoscit exigentiam animæ ad unionem, etiam cognoscit naturaliter, possibilem esse resurrectionem: ergo etiam, quia cognoscit exigentiam humanitatis ad substantiam, cognoscit naturaliter possibilem esse incarnationem. Resp. neg. ant. Si substantia ster in negatione, nec Angelus in se ipsa videre non potest; nec naturaliter in alio; quia etiam unionem hypostaticam

naturaliter videre non potest. Si autem substantia sit aliquid positivum, tunc Angelus non scit, an desit, an verò tantum occultetur; cum enim utrumque DEUS facere possit, & in utroque debeat miraculosè agere, nescit Angelus, quid DEO præplacuerit facere. Aliud foret, si unus casus esset naturalis, alter miraculosus; tunc enim per se credibilis foret, DEUM naturaliter agere.

Insuper, cum difficultates ob immutabilitatem DEI, itemque ob principium: *Quæcunque sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se*: valde pugnent contra existentiam incarnationis, forsitan Angelus, pura naturæ relicto, facilius opinaretur, substantiam tunc esse occultatam. Ad confir. om. ant. neg. conf. Equidem communis negant, quòd anima exigat secunda vice uniri: & sanè censetur miraculum primæ classis resuscitatio mortui. Si autem omnino probes, resurrectionem esse naturalem, Angelus quidem eam agnosceret: sed tamen neg. consequ. quia unio hypostatica non est naturalis. Adde difficultates, apparenter oppositam suadentes, & habebris sufficientem disparitatem.

26. Ob. 6. Angelus naturaliter cognoscit, DEUM posse acquirere condignam satisfactionem pro offensâ mortali: ergo cognoscit, possibile esse hoc mysterium; quia pura creatura condignam satisfactionem præstare non potest. Confir. 1. Angelus cognoscit libertatem DEI in actu secundo: hæc saltem in sententia auctorum admittentium, actus DEI contingentes adæquatè identificari cum DEO, non est minus mysterium, quam incarnatio: ergo. Confir. 2. Angelus potuit facta revelatione ex miraculis inferre incarnationem: ergo idem potuit antecederet ad revelationem ex miraculis solis. prob. conf. alias miracula habent majorem vim suadendi post revelationem, quam ante: hoc non est verum: ergo. Resp. neg. ant. Naturaliter non agnoscitur, ad gubernatorem optimum requiri, ut possit habere condignam satisfactionem pro omni offensâ: sed tantum, ut offensâ nulla ipsi noceret, & ipse possit, ex qualiter elicere bonum, licet illud bonum esset minus, quam offensâ fuerit malum.

27. Et quanquam S. Augustinus dicat, DEUM non permittitur mala, nisi ex eis eliceret bona, tamen non videtur velle dicere, quòd eliceret semper majora bona: minora autem potuisset DEUS habere, independentes ab incarnatione. Sic SS. Patres complures dicunt, DEUM prudenter permisit tyrannos, & eorum sævitiam, ut haberet martyres, quanquam martyrium non sit tantum bonum, quantum malum est sævitia tyrannorum. Ad 1. confirm. dist. ma. Angelus cognoscit libertatem DEI, quoad an est. conc. ma. quoad quomodo est. neg. ma. & om. mi. neg. conf. sic etiam Angelus naturaliter quidem cognoscit DEUM quoad an est, seu quòd existat: non verò quoad quomodo est, seu, an tantum sit u-

nus, an simul trinus. Ad 2. confirm. neg. conf. ad prob. neg. ma. non enim propterea miracula haberent majorem vim, sed tantum haberent vim magis determinatam, ad hoc potius, quam illud probandum; ex se enim, independenter à revelatione, miracula erant indifferentia, ut provenirent à DEO homine, vel à puro homine, ut dictum n. 18. nec incarnationem præ alio fidei articulo determinatè significabant.

QUESTIO II.

De Convenientia, & Necessitate Incarnationis.

ARTICULUS I.

An Mysterium Incarnationis fuerit con- veniens DEO, & Creaturis.

28. **D**ico 1. Mysterium hoc fuit conveniens DEO. ita cum S. Thoma 3. p. q. 1. a. 1. in corp. omnes. Non autem debet intelligi conclusio, quasi diceretur, esse DEO conveniens, ita, ut DEO afferat utilitatem intrinsecam (hujus enim capax non est summum bonum) sed tantum utilitatem aliquam extrinsecam; unde debet conclusio intelligi de convenientia decentiæ, seu, quòd juxta dictamen rationis DEUM decuerit hoc mysterium, vel ei honorificum fuerit: non quidem ita, ut oppositum eum positivè dedecret, sed ut ob incarnationem, & speciales per eam manifestatas perfectiones, peculiari ei laus debeat.

Prob. jam conclusio. Illud est conveniens DEO, quod ejus perfectiones manifestat: atqui hoc facit istud mysterium: ergo. ma. est clara; quia id DEO est gloriosum. mi. patet; quia ex hoc mysterio elucet ejus bonitas in communicatione sui ad extra: misericordia erga hominem lapsum: item justitia in danda satisfactione condigna pro offensa gravi Divina: omnipotentia in producendo opere, omnem captum creaturarum excedente: sapientia in inveniendo remedio, tam apto ad redemptionem generis humani &c. quas perfectiones fusè alii explicant.

29. Dico 2. Mysterium hoc fuit conveniens etiam naturæ humanæ assumptæ. ita iterum omnes. Probatur. Incarnatio attulit humanæ naturæ assumptæ summam gloriam, summam utilitatem, & delectabilitatem; fuit enim natura humana in aliquo individuo per incarnationem elevata super omnes Angelos ad dextram DEI, & recepit dona gloriæ, ac gratiæ maxima: reliquis etiam humanæ naturæ individuis attulit incarnatione summam honestatem, ob conjunctionem, quam habent in natura cum humanitate, Christi: insuper attulit summam utilitatem, ob allatum remedium peccati, & satisfactionem condignam pro eodem, ac omnia reliqua bona, quæ Christus innumera attulit generi humano. Quando autem

S. Thomas 3. p. q. 1. a. 1. ad 2. ait, incarnationem non fuisse convenientem carni humane, secundum conditionem suæ naturæ, intelligit, tantum, (ut manifestè patet ex ejus verbis) non fuisse convenientem, seu juxta ipsius exigentiam, sed supra eam: in quo sensu omnes cum S. Doctore facile admittunt, incarnationem homini non fuisse convenientem.

30. Dico 3. Incarnatio fuit etiam conveniens toti universo. ita rursus omnes. Prob. Homo habet quandam quasi cognationem cum omnibus creaturis; sic enim ait S. Gregorius homil. 29. in Evang. Omnis autem creatura aliquid habet homo; habet namque commune esse cum lapidibus, vivere cum arboribus, sentire cum animalibus, & intelligere cum Angelis: ergo ex homine assumpto, tanquam cognato, redundat aliqua dignitas in reliquis creaturas: præter complura alia bona, quæ à Christo proveniunt creaturis rationalibus, & irrationalibus. Arriaga quidem tom. 6. de incarn. disp. 1. sec. 4. n. 54. putat, eandem cognationem cum omnibus creaturis etiam habere Angelum: sed certè major est cognatio hominis cum entibus materialibus. Verum, quidquid de hoc sit, ex eo, quòd conveniens quoque fuisse toti universo, si DEUS assumpsisset naturam Angelicam, non sequitur, non fuisse conveniens, quòd assumpsisset naturam humanam.

Tandem, ut ait Gormaz de incarnat. n. 69. ex meritis Christi minuatur pœnæ dæmonibus, & damnatis: item ex hominibus pauciores damnantur: ex quo iterum sequitur aliqua pœnarum imminutio (nam ex desperata illa multitudine, & societate, nascitur major pœna) unde damnatis quoque fuit conveniens incarnatio. Et quamvis dæmon ex perverissima sua invidia mallet plus pati, modò plures damnarentur, & sic mysterium istud non sit conveniens huic inordinatissimo ejus appetitui, tamen convenientissimum est ejus voluntati, si rationaliter velit operari.

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

51. **O**B. 1. contra 1. conclus. Per incarnationem Verbum fuisse conversum in carnem: sed hoc est inconveniens: ergo. prob. ma. Joan. 2. v. 9. ait Scriptura, aquam vinum factam, quando scilicet in nuptijs Canæ Galilææ aqua conversa est in vinum: ergo, si Verbum factum est caro, etiam conversum est in carnem. Resp. neg. ma. nam, quod convertitur in alterum, non manet: sic aqua in illis nuptijs non permansit aqua: Verbum autem semper manet, & quidem immutatum, etiam post incarnationem. ad prob. neg. conseq.

Vox factus est indifferens ad significandam conversionem, vel eam non significandam: & ex circumstantijs debet determinari.

minari: sic dicitur homo fieri sanus, quin convertatur in sanitatem: sic Gen. 2. v. 7. dicitur: Factus est homo in animam viventem: quin in hanc sit conversus. In nostro autem casu ea vox conversionem significare non potest; quia Verbum Divinum semper manet. Unde, quando S. Justinus Martyr. apolog. 2. sub finem dicit, quòd sicut per Verbum DEI homo factus est JESUS Christus, ita per preces sermonis panis, & vinum, fiat caro, & sanguis Christi: tantum vult dicere, quòd unum tam verè fiat, ac alterum: non verò, quòd fiat eodem modo, seu per similem conversionem. Quod idem dicendum est, si aliorum Patrum dicta simile quid sonare videntur; nam est certa doctrina Ecclesiæ, & Patrum contra Eutychem, duas in Christo dari naturas.

32. Ob. 2. DEUS, gubernator mundi, factus esset infans, passibilis, mortalis: hæc DEUM dedecet: ergo non sunt convenientia. Resp. neg. mi. DEUS non ita factus est infans, ut perdidit infinitam suam sapientiam, qua mundum gubernat: neque ita confringebatur infantilibus membris, ut non tamen impenitentia sua cælum, & terram impleteret, de quo vide S. Augustinum serm. 2. de epiph. qui est 30. de tempore. ubi inter alia ait: in præseppe jacuisti, & magos ab oriente ducibatur: abscondebatur in stabulo, & agnoscebatur in calo. Passibilitas autem, & mortalitas, non affecit naturam Divinam, sed tantum humanam, in qua passus est Christus: quod non affert indecentiam, sed monstrat infinitam misericordiam. Neque pati, & mori, est malum morale, seu dedecens: sed tantum est malum physicum, quod DEUS absolute potest velle, ut pater in pœnis damnatorum, quas utique DEUS vult infligi.

33. Ob. 3. Homo, & DEUS, minùs sunt ad se invicem proportionati, quam caput humanum, & collum equinum: sed ita duo non possunt convenienter jungi: ergo nec DEUS, & homo. Confr. DEUS depressisset suam majestatem ad vilitatem conditionis humanæ: hoc autem eam non decet: ergo. Resp. neg. ma. Aliud est, quòd DEUS, & homo, magis distant ab invicem, sicut etiam magis distant inter se spiritualis anima, & corpus materiale hominis, quam istud, & collum materiale equi: aliud est, quòd minùs apti sint se perficere. vide dicta n. 11. Ad confirm. neg. ma. nihil enim profus de sua majestate, nec ullam perfectionem perdidit DEUS. Occultavit quidem DEUS suam majestatem in carne, in qua factus est similis homini, ut dicit Apostolus ad Philippens. 2. v. 7. Semetipsum exinanivit formam servi accipiens: at hoc indecens non fuit: sed, ut ait idem Apostolus 1. Tim. 3. v. 16. Magnum est pietatis sacramentum.

34. Ob. 4. DEUS assumpsisset naturam infectam peccato: hoc vel maximè dedecet: ergo. prob. ma. Gen. 6. v. 12. dicitur: Omnis quippe caro corruerat viam suam super terram: ergo omnis humana

natura est lapsa. prob. etiam mi. non potest decenter infinita sanctitas conjugi peccato: dein DEUS non potest à se excludere naturam innocentem: ergo neque potest admittere lapsum. Resp. neg. ma. Natura individualis, quam assumpsit Christus, non fuit infecta peccato (quia non fuit ipse conceptus ex semine Adam, sed de Spiritu Sancto) imò nec natura individualis B. Virginis Immaculate, de qua alibi.

Ad prob. dist. conf. est lapsa natura humana omnis in sensu accommo. conc. conf. omnis in sensu stricto. neg. conf. imò textus ille literaliter tantum loquitur de hominibus existentibus ante diluvium, qui peccato actuali infecti erant: nec de illis omnino omnibus; nam Noë ibi excipitur: unde minimè is textus attingit Christum Dominum, vel B. Virginem, tum nondum existentes. Quod attinet ad probationem minoris, si per naturam lapsum intelligatur natura individualiter lapsa, & actualiter adhuc in peccato existens, omitto interim totum; nam alibi reddabit hæc questio: si autem intelligatur tantum natura in specie lapsa. neg. conf. nam quod attinet ad 1. partem non conjungeretur sanctitas cum peccato; hoc enim pro priori deleteretur: quod attinet ad 2. partem: si DEUS non potest à se excludere, vel à sua unione separare, naturam jam semel assumptam (quod pro hęc, & nunc omitto) ratio est; quia videtur esse contrarium liberalitati DEI, spoliare innocentem donis jam concessis: & hoc videtur insinuare Apostolus ad Rom. 11. v. 29. dicens: Sine penitentia enim sunt dona, & vocatio DEI. At verò assumere naturam lapsum non est contrarium liberalitati DEI: sed est opus maximæ misericordiæ, & liberalitatis. Quod si per excludere à se intelligeretur, naturam excludere ab unione morali per visionem, id defacto non potest DEUS respectu naturæ innocentis; quia DEUS non potest, stantibus suis promissis, auferre innocenti jus ad hereditatem, quod per gratiam acquisivit.

35. Ob. 5. Non est conveniens, dare idem iusto, ac peccatori: sed hoc factum esset per hoc mysterium: ergo. Confr. Peccantibus non debebatur favor, sed potius pœna: ergo non decebat DEUM, prestare ijs tantum beneficium. Resp. dist. ma. non est conveniens, idem dare iusto, & peccatori, tanquam præmium, & compensationem meritum. conc. ma. tanquam purum beneficium bonitatis Divinæ. neg. ma. & om. mi. neg. conseq. Certè, nisi negemus omnino DEUM, admitti debet, plura beneficia Divina esse malis, & bonis communia: sic se habet ipsum beneficium creationis, & conservationis: sic sol omnibus lucet; quare etiam beneficium incarnationis potest esse commune.

Neque propterea injustitia committitur; quia hoc beneficium non datur in præmium malis: & iusti præmiantur præterea vitæ æternæ. Neque DEO deest medium aliud, alliciendi homines ad bonum, &